

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

MODERN KENT KAVRAMININ PLASTİK SANAT ESERLERİNE ETKİSİ

Tolga AKALIN

Gazi Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-İş Anabilim Dalı

Özet: 20. yüzyılın başlarına gelindiğinde pek çok sanatçı modernleşmeyi kentsel gelişimin hızı ve endüstrinin getirdiği ürünlerde aramıştır. Bu arayışlara destek veren sanatçıların yansıması, bu kentsel gelişmeye ve endüstrileşmeye karşı duran pek çok sanatçıda olmuştur. Sanatçıların bu karşı duruşlarına rağmen, günümüz dünyasında modern kentlerin daha çok geliştiği, insanların rahat etmesi adına konforun abartıldığı ürünlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu gelişimin ve konforun beraberinde getirdiği hızlı ve marjinal yaşam tarzlarının, insani değerleri dejenerasyona uğrattığı ve uğratmadığı, onları toplumsal bir varlık olmaktan çıkarıp çıkarmadığı üzerine derin tartışmalar başlamıştır. Bu tartışmalara haliyle sanatçılarda dâhil olmuşlar ve bu durumun olumlu ya da olumsuz getirilerini eserlerine konu edinmişlerdir. Bu araştırmada hangi sanatçının kentsel gelişimi destekler nitelikte çalışmalar ürettiği, hangisinin ise tam tersi bir tavır sergilediği eserleri üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Post-Modern Sanat, Şehir ve Sanat, Otto Dix, Pablo Picasso

THE EFFECT OF THE PLASTIC ART WORKS TO THE MODERN CITY CONCEPTS

Abstract: Many artists looked for modernization in the products which urban development speed and industry have brought at the beginnings of 20th century. In addition to the artists supporting these searches, there have been many artists opposite to this urban development and industrialization. Despite these oppositions of the artists, it is observed that modern cities developed more products in which comfort has been exaggerated in. Deep discussions started on whether fast and marginal life styles coming with this development and comfort caused degeneration and it caused in individuals any anti social beings. So the artists were included in these discussions and they made the positive and negative aspects of this subject as subject of their own products In this research, it has been

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

examined that which artist produced studies with the quality of supporting urban development, which of them exhibited just an opposite attitude.

Key Words : Modernization, Post-Modern Arts, City and Arts, Otto Dix, Pablo Picasso

1.YÖNTEM

Bu makalede literatür tarama yöntemi, nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemine göre; literatür tarama yöntemiyle elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizi yöntemine göre ise verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir(Yıldırım ve Şimşek,2011:227).

2.GİRİŞ

Kent : “Mal ve hizmetlerin; üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizmadır” (Sağlam, 1995: 5). Bu mekanizma beş bin yıl öncesine dayanmaktadır.

Benolovo, ilk kentlerin, M.Ö. 3 ve 2 binlerde Mezopotamya'nın, Nil, İndus, Sarı ırmak gibi büyük nehirlerin vadilerinde tarım ürünlerinin biriktirildiği ve takas edildiği bir çeşit ticari yöntemin uygulandığı merkezler olarak ortaya çıktığını söylemektedir. Bu

yerleşkelerin daha sonra Yunan ve Roma uygarlıklarına kentsel anlamda kaynak oluşturdukları da bilinmektedir (Benelovo, 1995: 19- 21).

Modern uygarlıklar dünyasında ise; yukarıda bahsedilen kent kavramının değişime uğradığı ve daha kapsamlı bir hal aldığı görülmektedir. Kentler, artık basit tarım ticareti yapılan küçük yerleşkeler değil, daha devasa kuruluşların bulunduğu ve içerisinde kalabalık insan topluluklarının hayatlarını idame ettirdikleri yerler haline gelmişlerdir. Bu yerleşkelerde insanlar hayatlarını sürdürmekle kalmayıp, ortak bir kültür ve yaşam tarzı oluşturmuşlardır. Kalabalık insan yığınlarının barınması ve yaşamlarını devam ettirebilmesi için modern binalar, parklar, bahçeler ve iş alanlarının inşası da kaçınılmaz olmuştur. Konforları düşünülerek inşa edilen bu mimari öğeler, insanların yaşam biçimlerini etkilemiş ve onları geleneksel kent kültüründen uzaklaştırmıştır.

Yaşamakta olduğumuz dönemde, bu modern kentlerin daha da geliştiği görülmektedir. Bu gelişimin beraberinde getirdiği hızlı ve marjinal yaşam tarzlarının, insani değerleri dejenerasyona uğratıp uğratmadığı,

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

onları toplumsal bir varlık olmaktan çıkarıp çıkarmadığı üzerine derin tartışmalar başlamıştır. Bu tartışmalara sanatçılar da dâhil olmuşlardır. Aynı zamanda sanatçılar, durumun olumlu-olumsuz yönlerini eserlerine konu edinmişlerdir.

3.SANATÇILARIN ESERLERİNDE MODERNLEŞME VE KENT KAVRAMI

20. yüzyılın başlarına gelindiğinde, pek çok sanatçı, modernleşmeyi kentsel gelişimin hızı ve endüstrinin getirdiği ürünlerde aramıştır. Bu arayışlara destek veren sanatçıların yanı sıra kentsel gelişmeye ve endüstrileşmeye karşı şiddetli tepki duyan pek çok sanatçı da olmuştur (Antmen, 2008: 34). Bu gelişmelere karşı duran sanatçılar kendi eserlerinde, Cervantes'in "Don Kişot" adlı eserindeki Alonso Quijano (Don Kişot) isimli kahramanın yel değirmenlerine karşı verdiği savaşta okuyucuya yansıtılan, romantik ve aynı zamanda mücadeleci ruhu ortaya çıkarmışlardır. Bu sanatçıların tavırlarında 'Primitif'¹ olarak adlandırılan eğilimi görmek mümkündür. Bu tavrın öne çıkan isimleri arasında Picasso gösterilebilir. Sanatçının, ilkel kabilelerin kullandıkları masklardan esinlendiği ve bazı resimlerinde bu imgeleri kullandığı bilinmektedir. 'Avignonlu Kızlar'

¹ Ket vurulmamış her türlü ifadeyi kapsar. Bir çocuğun veya akıl hastasının yapmış olduğu kurasız resimler gibi.

(Resim 1) adlı eserinde bu maskların etkisi açıkça görülmektedir. Uzun bir yaradılış dönemine rağmen bu resim, günümüzde hala bitmemiş gibi algılanmaktadır. Ayrıca bu resmin üzerine; yapım aşamasından, hangi teknikle yapıldığına, ne anlatmak istediğine, hangi akımın başlangıcı olduğuna dair tartışmalar söz konusu olmuştur. Sanatçının bu resminde kullanılan deforme edilmiş kadın figürlerinin, Avignon'daki bir genel evde çalışan hayat kadınları olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Peki, Picasso neden hayat kadınlarını resminde kullanmıştır? Estetik birer obje oldukları için mi yoksa kendi cinsel gücünü ve iktidarını yansıtmak için mi? Bu sayılan sebepler gibi, yüzlercesinin sayılabileceği düşünülebilir. Bu sebeplerin birçoğu da resmin ortaya çıkmasında etken olmuştur denilebilir.

Ancak başta belirttiğimiz gibi; kentsel gelişime karşı duran sanatçıların başında Picasso'da yer almaktadır. Sanatçı kentsel gelişim ve sanayinin ilerlemesiyle insanlığın yozlaşacağını önceden bilmektedir. Sanayi demek; büyük yerleşim yerlerinin oluşması (kentlerin) ve endüstriyel üretime yönelik ham madde ihtiyacı demektir. Bu ihtiyaç da; sömürgeciliğin ve savaşın ortaya çıkması sonucunu doğurur. Bu tip savaş durumlarında hayli yaygınlaşan mesleğin 'hayat kadınlığı' olduğunu günümüzde bilmeyen kalmamıştır. Ayrıca; bu resimde kullanılan figürler, Afrika ilkel sanatındaki figürlerde kullanılan deformasyonlarla örtüşmektedir. 'Bu durumda batının

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

sömürgeci tarafına bir gönderme olabilir mi?’ sorusu akıllara gelebilir. Sanatçının, izleyiciye; yaşamın gereği olarak kabul

ettiği kentsel ve endüstriyel gelişimin sonuçlarını bu resim üzerinden anlattığı görülmektedir.

Resim 1: Pablo Picasso “Avignon’lu Kızlar” 1907 Museum of Modern Art, New York.

Picasso’nun yaşadığı dönemde, çalışmalarında dolaylı aktarım anlamında sıklıkla başvurduğu kentsel kültürün olumsuz etkilerine, çağdaşlarının hemen hemen hiçbirisi değinmeyi tercih etmemiştir. Aksine kentlerin, sanayileşmenin etkisiyle, baş döndürücü bir hızla gelişmesini övgüyle karşılamışlardır. Özellikle; sanayi gelişimini, hızı ve geleceği kendilerine konu edinen İtalyan Fütüristleri, modern kent kavramını, hızla gelişen sanayiye ve kalabalıkları övmüşlerdir.

Buna karşılık, Alman Dışavurumcuların tepkileri daha karmaşık ve farklı

yönlerde olmuştur. Dışavurumcu ressamların da aralarında bulunduğu

çevrelerde bulunan şair, yazar ve düşünürler, kentsel yabancılaşmanın gün geçtikçe daha çok farkına varmışlardır. ‘Berlin Alexander Meydanı’ adlı romanında dışavurumcu öğelere ağırlık veren, Alfred Döblin modern kent insanının bilinçliliğine canlılık kazandıran telaş ve kaygı gibi etkenleri dile getirmeye koyulmuştur (Lloyd, 2000: 104). Bu etkileri görsel öğelerle anlatan önemli ressamlardan birisi de Kirchner’dır. Sanatçı; 28 Temmuz 1914’te I. Dünya Savaşı’nın patlak vermesinin ardından, Berlin sokaklarında gezinen fahişeleri konu

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

edindiği resimlerinde, adeta bu karmaşasıyla kent hayatının karmaşasını kadınların ruhsal durumlarının birbirine entegre etmiş gibidir.

Resim 2: Ernst Ludwig Kirchner, “Postdamer Meydanı” 1914. Neue Nationalgalerie Berlin.

Sanatçı, ‘Potzdamer Meydanı’(Resim 2) adlı yapıtında, kent kalabalığının gizil yabanıllığı ve saldırganlığını akla düşüren, canlı renkler ve gözü pek fırça vuruşlarıyla, geometrik, iç içe geçmiş kompozisyonun ortaya koyduğu düzen ve denetim duygusunu belirtmiştir (Lloyd,2000:104). Bu resimde, Berlin sokaklarında gezinen fahişeleri görmekteyiz. Resmin sol tarafında bulunan kadının yüzündeki peçeden dolayı savaşta kocasını kaybetmiş bir dul olduğunu anlayabiliyoruz. Bu peçe ayrıca kadının güzelliğini gölgelemiş ve ürkütücü bir hale sokmuştur.

Ülkelerin gelişmek adına çıkarttıkları savaşlarda erkekler cepheye gitmektedir. Eşleri ise kentlerde kalmaktadır. Kentlerde kalan, kocalarını savaşta kaybetmiş ve maddi yoksulluk içinde yaşamlarını devam ettirmek zorunda kalan bayanların durumlarını sanatçının resimlerinde acı bir şekilde görmekteyiz.

Bu duyguyu diğer bir alman sanatçı olan Otto Dix’in resimlerinde de görmek mümkündür. Sanatçı 1.Dünya Savaşı sırasında çeşitli cephelerde görevler almış ve bu görevler esnasında da pek çok yara almıştır. Sanatçı’nın eserlerinde savaşın acımasız ve ölümcül yanlarını

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

görmek mümkündür. Ancak Dix, sadece cephede olup bitenleri resmetmekle kalmamış, cephenin dışında kentlerde yaşamını devam ettirmek zorunda kalan

sakat askerlerin, yoksul dilencilerin ve müşterilerini bekleyen fahişelerin resimlerini de yapmıştır.

Resim 3: Otto Dix, 1927, Salon, Tuval Üzerine Yağlıboya, Galeri Staatsgalerie, Stutugart,Germany.

Sanatçının, Salon (Resim 3) adlı eserinde müşteri bekleyen kadınlarının yüzlerindeki ifadeler çok manidardır. Soldaki kadının yalancı gülüşü ve kendini pazarlamaya çalışan edası, diğer kadınların yüzlerindeki düşünceli ifadeler; resme bakan insanlarda acaba ülkelerin gelişmek, modernleşmek ve kentsel yaşam alanlarının kalitesini artırmak için verdikleri savaş bu kadınların ve diğer canlıların hayatlarını mahvetmeye değer mi? Sorusunu akıllara getirmektedir. Bu resimde kentsel gelişmenin ve modernleşmenin olumsuz etkileri açıkça görünmektedir.

Birinci dünya savaşı sonrası ile ikinci dünya savaşı öncesindeki ara dönemde en sık rastlanan terimlerden birisi Konstrüksiyon'dur. Bu terim; Rusya'da Konstrüktivizm akımı, Almanya'da ise Bauhaus okulu olarak karşımıza çıkar. Bu iki anlayışta yeni bir dünyanın inşasını bir gereklilik olarak görür. Bu düşüncenin içine yer alan sanatçılar giderek tasarıma yöneldikleri bir süreç içinde sanatı alışlagelmiş işlevinin dışında, toplumsal bir zeminde anlam ifade etmesi gereken bir olgu olarak düşünmeye başlamışlardır(Antmen,2008:103). Rusya'daki ve Almayandaki büyük

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

yıkımların sonucunda bu ülkelerin yeniden toparlanabilmesi, inşası ve insanların yaşam alanlarını kalitesinin ve işlevselliğinin artırılması adına Konstrüktivizm(Yapısalcılık) akımı işe koyulmuştur. Bu akımın önemli Rus, tasarımcılarından birisi Vlademir Tatlin'dir. 'Eyfel' (La tour Eiffel)

kulesine rakip olarak düşündüğü '3. Enternasyonal Anıtı' ile tanınmıştır. Bu anıt resim, heykel ve mimarinin benzersiz bileşenlerinden oluşmaktadır. Anıt Rusya'nın maddi imkânsızlıklarından dolayı uygulamaya geçememiş ahşap maket olarak kalmıştır.

Resim 4: Vlademir Tatlin, 3. Enternasyonel Anıtı,1917-1920 Ahşap Maket.

Tatlin bu anıtta; gelecekteki uzay çağının dinamizmini yansıtmak adına dev spiral yapının içindeki silindir, küp ve küreyi rotasyonla hareket ettirmeyi hayal etmiş böylece kinetik heykel ve mimari fikrinin öncülüğünü yapmıştır. Sanatçının 1917-1920 yılları arasında ahşap bir modelini yaptığı anıt, Sovyet Devriminin hemen ertesinde yeni bir

toplumun inşa edilmesi sürecinde Rus sanatçıların nasıl bir gelecek

tasarladığına önemli bir ipucudur(Antmen,2008:102).

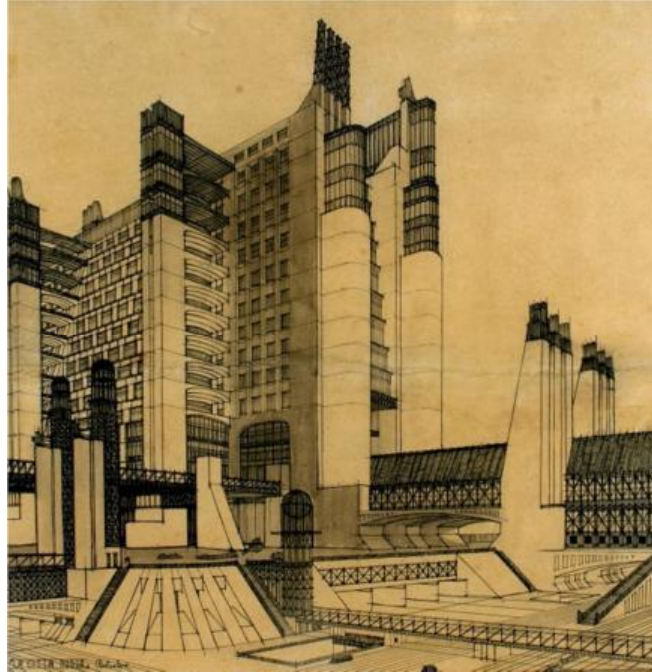
Tasarlanan bu gelecek; insanların yaşam alanlarını değiştirmeye, onları doğadan kopararak konfora ve teknolojiye sahip binaların içine yerleştirmek suretiyle kolektif bir yaşam alanına doğru

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

sürüklemektedir. Tatlin'in belki de insanlığın faydası için düşündüğü bu masumane eserinin daha sonraki mimarlara esin kaynağı olacağını ve doğadan uzak abartılı binaların yapılacağını düşündürmemiştir. Ancak

Tatlin'den daha önce sadece geleceğin binasını değil komple bir şehri tasarlayan İtalyan, Fütürist Antonio Sant'Elia, adındaki sanatçıyı anmadan geçmek olmaz.

Resim 5: Antonio Sant'Elia, Part of La Citta Nuova 1914, Kâğıt Üzerine Kara Kalem, Sant'Elia Ailesi Özel Koleksiyonu.

Elia, bulunduğu dönemden adeta geleceğin beton yığınlarını, daralmış yaşam alanlarını ve insanların içinde kaybolduğu devasa binaları hissetmiş ve onların çizimlerini yapmıştır (Resim 5). Sanatçının hiçbir zaman uygulamaya geçiremediği bu konforlu kentleri çizim dışında gerçek yaşamda oluşturabilmek kolay olmamıştır. Bu yaşam alanlarını oluşturabilmek için yine endüstriyel hammaddeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu

hammadde arayışı beraberinde savaşı getirmiştir. Bu eserin ortaya çıkışı

tarihiyle birinci dünya savaşının çıkış tarihi aynı zamana denk gelmektedir.

Gelişmek, güçlenmek ve vatandaşlarının refahını düşünmek adına savaşa giren ulusların kayıplarından etkilenen sanatçılar, bu durumlara karşı tepkilerini yaptıkları eserlerle ve davranışlarla ifade etmişlerdir. Bu davranışlar bazen

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

döneminin sanatsal üsluplarından farklı olmuş ve sanat ortamına yeni bir soluk getirmiştir. Bu farklılık getiren sanatsal üsluplardan birisi de Dada hareketidir.

George Grosz, bu hareketi; “Uzun zamandır duyduğumuz rahatsızlığın, mutsuzluğun ve alaycılığın bir ifadesiydi.(...) Her şeye hakaret ediyor, hiçbir şeye saygı duymuyor, her şeye tükürüyorduk: işte bu Dada’ydı. Mistisizm değildi, Komünizm değildi, Anarşizm de değildi. Bütün bu saydığım hareketlerin bir planı, programı vardı.

Bizse tam anlamıyla nihilisttik, singemiz hiçlikti, boşluktu, boş bir delikti.”(Antmen,2008:131).

Sanatçının ifadesinden yola çıkarsak; aslında toplumsal gelişmenin ve bunun hızlı bir şekilde yayılmasının sonucu olarak insan ruhunda açtığı hiçlik duygusunun, kafa karışıklığının ve boşluğa düşme eğilimini rahatça görebiliriz. Bu duyguları sanatçının yapmış olduğu, şehir hayatının yoğunluğunu ve karmaşasını anlatan resimlerinde görmek mümkündür.

Resim 6: George Grosz, Metropolis, 1916, Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid.

Özellikle, ‘Metro Polis’ (Resim 6) adlı çalışması; düzenli bir kent görüntüsün içinde üst üste binmiş kalabalık insan yığınlarından oluşmuştur. Bu yığın görüntüsü oldukça ürkütücü bir halde betimlenmiştir. Amaçsızca bir yerlere

yetişmeye çalışan insanlar; bunlar devlet çalışanları, polisler, işsizler, fahişeler

veya sıradan insanlar olabilirler. Bu insanların birbirleriyle çok yakın ve sık resmedilmesi aralarında bir ilişki varmış etkisi yaratmaktadır. Ancak resim

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

dikkatli bir şekilde incelendiğinde bu insanların birbirlerinden haberdar olmadıklarını, hatta birbirlerinin farkında bile olmadıklarını anlarız.

Bu resimdeki bireyler, şehrin yaşantısına ve hızına kendilerini o kadar kaptırmıştır ki kent yaşamının içerisinde varlık olmaktan çıkmış ve her türlü egemenlik haklarının sömürüldüğü bir nesne haline dönüşmeye başlamıştır. Egemen olan yönetici sınıfın küçümsediği, istediği zaman oraya buraya çektiği ve kendi çıkarları için kullanabildiği birer araç haline gelmiştir.

Grosz ve diğer belli akımlarla ilişkilendirilen sanatçılar gibi yaşadığı ülke ve tarih itibarıyla resimlerimi güncel bir akım içerisinde değerlendiremem de modern kent kavramının yarattığı insan formlarını ve yaşam tarzlarını, Benim yaptığım resimlerde de görmek mümkündür.

Kent tasarımı De Stijl gibi gruplarca ele alınmış, Walter Gropius gibi mimarlar ve Mondrian gibi Neo-Plastik sanatın öncü isimleri tarafından da uygulanmıştır. Bu sanatçılar ortak alanları, geleneksel formlardan uzak, basit, dikey ve yatay hatlardan oluşan geometrik formlarla betimlemişlerdir. Bunların eserlerinde sadelik ve işlevsellik ön planda yer almıştır. Bu sanatçılar için, ele aldıkları konuların çoğaltılabilirliği, geliştirilebilirliği ve ekonomik çözümler için uygun olması gerekmektedir. Ayrıca Post-Modern düşünceye sahip mimarlara göre; geniş

insan topluluklarının şehirlere göç etmesi kent alanlarının küçülmesine, insanların yaşam alanlarının kısıtlanmasına sebep olmuştur. Bu kısıtlanmayla birlikte aklın dışlandığı, çok parçalı acil yaşam alanları oluşturmak adına güzel süslenmiş kandırmaca kurgulardan oluşan yerleşkelerin ortaya çıktığını savunmuşlardır. Günümüz kent yaşam tarzına ve mimarisine baktığımız zaman bu düşüncenin yanlış olduğunu söyleyemeyiz.

Bu düşüncenin yansımalarını benim resimlerimde de görmek mümkündür. Yaptığım resimlerin yüzeyleri geniş bölmelerle ayrılmış, belli yerlerde ise küçük küçük ve farklı renklerle bölünmüştür. Bu geniş yüzey bölmeleri Post-Modern düşünceye sahip mimarları destekler niteliktedir: ayrıca yaptığım resimlerin yüzeylerinin bu şekilde bölmelere ayırmamın sebebi, izleyiciye dış mekân hissinden ziyade, apartman dairelerindeki, ofislerdeki veya buna benzer insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerdeki iç mekân hissini vermek içindir.

Bu mekânların içerisinde konumlandığı stilize edilmiş insan formlarını, çoğunlukla durağan halde resmettim. 'Modern Mekân İçlerinden' (Resim 7) adlı resmime bakıldığında Grosz'un, 'Metropolis' adlı çalışmasındaki, insanların birbiriyle olan ilişkisinin etkisindeki benzer bir anlatım dilini bu resimde görselleştirmeye çalıştım. Ayrıca bu

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

resimdeki figürlerde sadece birbirlerine karşı değil, aynı zamanda buldukları mekanlara karşı yabancılaşmalar da söz konusudur.

Resim 7: Tolga Akalın, “Modern Mekân İçlerinden” 160 x 120, 2014

Özellikle bölmelerin içine sıkışan insan yığınlarının buldukları yerleşkelerin renklerini güzel ve gösterişli seçtim. Post-Modern şekilde oluşturulan yerleşkelerin dışları güzel ve gösterişli olmasına rağmen, alt yapı sorunları ve enerji tüketimi konusundaki savrukluğu yaşanan çevrenin olumsuz etkilenmesini sağlayarak, canlıların beden sağlığını bozduğu gibi, ruhsal durumlarını da olumsuz etkilediği ve toplumsallaşmadan çok bireyselleşmeyi artırdığını, yaşadığımız sosyal çevre içerisinde bulunan insanları gözlemleyerek de görebilmemiz mümkündür. Bu resimdeki figürlerin kollarının olmayışı, bedenlerin zayıf ve uzamış olması Post-Modern yaşam

alanlarının birey üzerinde yapmış olduğu olumsuz etkilerin göstergeleridir.

Oluşturulan bu hızlı yaşam alanları, bireyin toplum içerisinde yalnız kalmasına, bunun sonucunda ise sinir yorgunluğuna, işinin gerektirdiği hareket alanları içinde kalması da tek tip davranış geliştirmesine, başka insanlarla fazla iletişime geçememesi ise asosyal bir duruş sergilemesine neden olmaktadır. Benim resimlerimde ele aldığım insan figürlerinde bu tek tip davranışı, iletişim kopukluğunu açıkça görmek mümkündür.

SONUÇ

Özellikle sanayi devriminden sonra ortaya çıkan gelişmeler ve bunun doğal

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2014 Sayı: 01 Cilt: 01 İlkbahar Dönemi
January / February / March / April 2014 Issue: 01 Volume: 01 Spring Semester
ID:11 K:16

sonucu olarak karşılaştığımız makinalaşmanın getirdiği tekdüze yaşam biçimi, bireylerin sosyal varlık olma biçiminden, herkese, hatta kendine bile yabancı bireyler konumuna gelmesine sebep olmuştur. Birçok farklı ulus ve toplumda görmeye alışık olduğumuz dayanışma kültürü ve insan ilişkileri, yerini kent kültürlerinin vazgeçilmez sembelleri konumunda olan, çok katlı apartmanlara ve dört duvar arasına sıkışmış AVM'lere bırakmıştır. İşte bu sosyal sınırlar, bir takım duyarlı sanatçıları derinden etkilemiş ve bu etkileşim bir ruh yansıması olarak tuval yüzeylerinde olanca çıplaklığıyla ifadesini bulmaya başlamıştır. Her sanatçının ait olduğu toplumdan ve onun yaşayış biçiminden etkilenmesi elbette kaçınılmaz bir gerçekliktir. Ancak farklı toplumların sanatçıların, konuyu ele alış biçimlerinde benzer bir dil kullanması, sorunun ulusal değil, aksine evrensel bir sorun olduğunun bir belgesi konumunda olması açısından önemli bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- ANTMEN, A., (2008).** “20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar”, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- BENEVOLO, L., (1995).** “Avrupa Tarihinde Kentler”, Çev. Nur Nirven, İstanbul: Afa Yayınları.
- SAĞLAM, A., (1995).** “Çevre ve Görsel Etkileşim”, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Eseri Raporu, Hacettepe Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SUDJIC, D., (2006).** “Modernizm Kolay Kolay Çekip Gitmeyecek”, Çev. Şevin Yıldız, Gülin Şenol, Guardian.
- LLOYD, J., (2000).** “Sanatsal ve Toplumsal Bir Başkaldırı Dışavurumculuk”, Çev. Celal Üster, Sanat Kültür Antika P Magazin Sayı:16.
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H., (2011).** “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Ankara: Seçkin Yayınları.